

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
Community-Based Participatory Cultural Tourism
Management in Lomsak Municipality, Lomsak District,
Phetchabun Province

สดุดี คำมี

Sadudee Kummee

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

Public Administration

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Phetchabun Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลหล่มสัก จำนวน 373 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเมืองหล่มสัก ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวม

ข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ เพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมและการเรียนรู้ และด้านสังคม เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มี 3 ด้าน เรียงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย มาตรฐานจากมากไปน้อยตามลำดับได้ดังนี้ การสร้างแรงบันดาลใจ(X13) ($B = .394$) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X12) ($B = .228$) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา(X14) ($B = .143$) ปัจจัยทั้ง 3 ด้านอธิบายการผันแปรตาม คือ การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ร้อยละ 69.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F = 274.888, p = .000$)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The current study aimed to 1) investigate community-based participatory cultural tourism management in Lomsak municipality, Lomsak district, Phetchabun province, 2) identify factors affecting community-based participatory cultural tourism management in Lomsak municipality, Lomsak district, Phetchabun province, and 3) present guidelines for community-based participatory cultural tourism management in Lomsak municipality, Lomsak district, Phetchabun province.

The study used 373 residents from Lomsak municipality using stratified random sampling and 15 key informants via purposive sampling, including the mayor of Lomsak, entrepreneurs, and community leaders. In addition, the research instruments used to collect the data consisted of a paper questionnaire and an interview form. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression. The findings revealed the level of the majority of the respondents' overall opinion toward environmental factors was high ($\bar{X}$ 3.69, S.D 0.24). When considering each aspect, it was found that they were at a high level in all aspects; the first aspect was natural resources and environment, the subsequent aspects were culture and learning, society, and economy, respectively.

The analysis of the factors affecting community-based participatory cultural tourism management in Lomsak municipality, Lomsak district, Phetchabun province with stepwise multiple regression indicated that 3 aspects were statistically significant at the .001 level. The standard regression coefficients in descending order were as follows: inspiration (X13) ($B = .394$), ideological influence (X12) ($B = .228$), and intellectual stimulation (X14) ($B = .143$). These three factors explained 69.1% of the dependent variable in community-based participatory cultural tourism management in Lomsak municipality, Lomsak district, Phetchabun province, with a statistically significant level of .001 ($F = 274.888$, $p = .000$).

Keywords : tourism, cultural tourism

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวสวยงามสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านธรรมชาติหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สิ่งปลูกสร้าง วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ที่งดงามและมีคุณค่าสร้างความภาคภูมิใจแก่ชาวไทยทุกคน ซึ่งในแต่ละภูมิภาคมีวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน โดยวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ จะมีศิลปะ วัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม สืบเนื่องมาเป็นเวลานาน ดังนั้นวัฒนธรรมของชุมชนจึงอาจถือได้ว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญและมีบทบาทในการดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นโดยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนับเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555)

สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมนั้น เป็นการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนที่ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิตของท้องถิ่นตนเองในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้กลายเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งชุมชนเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และตัดสินใจรวมถึงได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2554)

เทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ที่มีประชากรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งภาษาไทหล่มเป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมประเพณีที่สวยงาม วัฒนธรรมการกินและอาหารพื้นเมืองที่หลากหลายเป็นเอกลักษณ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตามในกรอบแนวคิดโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1979: 6 อ้างถึงใน ประเดิม แพทย์รังสี, 2556: 11) ประกอบด้วย การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน 6 ด้าน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในการท่องเที่ยว (4) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (5) การมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล (6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากร เป็นประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 11 ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 11,507 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 11 ชุมชน จำนวน 373 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (ถาณินทร์ ศิลปจารุ, 2557) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นคนในชุมชน ที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ นายกเทศมนตรีเมืองหล่มสัก ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 บัณฑิตสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และ ด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 บัณฑิตภาวะผู้นำ ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ในการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล และการมี ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะทั่วไป เป็นการรวบรวมข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดังนี้

ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้โครงสร้างข้อคำถาม

ในการสัมภาษณ์ได้มาจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวัตถุประสงค์ของการ สัมภาษณ์ เป็นการแสวงหาความจริงจากความคิดเห็นของนายกเทศมนตรีเมืองหล่มสัก ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน รวม 15 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากเครื่อง มือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูล จากประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและรับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 373 ชุด

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบ สัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและ เก็บข้อมูลจากประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ เทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาข้อมูลจากปรากฏการณ์จริงมาใช้ อธิบายผลการศึกษา เชิงปริมาณที่วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อการ จัดการ การท่องเที่ยววัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นคนในชุมชน ที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ นายกเทศมนตรีเมืองหล่มสัก และผู้นำชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ แบบสอบถามปัจจัยสภาพแวดล้อม ปัจจัยภาวะผู้นำ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ได้กำหนดระดับคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้ ระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ให้น้ำหนัก 5 คะแนน ระดับความเป็นจริงมาก

ให้น้ำหนัก 4 คะแนน ระดับความเป็นจริงปานกลาง

ให้น้ำหนัก 3 คะแนน ระดับความเป็นจริงน้อย

ให้น้ำหนัก 2 คะแนน ระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ให้น้ำหนัก 1 คะแนน การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นที่เท่ากัน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความเป็นจริงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความเป็นจริงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความเป็นจริงปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความเป็นจริงน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) หาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ เพิ่มตัวแปรเป็นขั้น (Stepwise Multiple Regression)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำเสนอ ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และสรุปการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 54.69 อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 51.21 การศึกษาระดับ ปวส./ อนุปริญญา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.46 สถานภาพสมรส จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 50.40 อาชีพหลักค้าขาย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.51 รายได้ต่อเดือน 15,000-20,000 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 45.84 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 50.13 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็น อันดับสุดท้าย โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.51 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 7 ประเด็น อันดับแรก คือ ชุมชนได้รับความสนใจจากนักลงทุนเข้ามาประกอบธุรกิจมากขึ้น รองลงมา คือ มีการนำเอาภูมิปัญญา พื้นบ้านด้านงานหัตถกรรมมาสร้างเป็นอาชีพและส่งเสริมให้เกิดรายได้ภายในครัวเรือน และประชาชนใน ชุมชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลางโดยประเด็น ชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการในกิจกรรมการ ท่องเที่ยว การให้บริการด้านที่พักการขายอาหารและสินค้าพื้นเมืองเป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมด้านสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.70 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ประเด็น อันดับแรก คือ

สถานที่ท่องเที่ยวมีคุณค่าต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ รองลงมา คือ มีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของ ชุมชน ส่วนมีการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย

3) สภาพแวดล้อมด้านวัฒนธรรมและการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ประเด็น อันดับแรก คือ มีการฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่วนมีการอนุรักษ์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวเป็นอันดับสุดท้าย 4) สภาพแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ประเด็น อันดับแรก คือ มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ รองลงมา มีการจัดภูมิทัศน์ที่คำนึงถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของท้องถิ่น และมีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของ แหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ ส่วนประเด็นมีการป้องกันมิให้สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ ส่วนด้านการกระตุ้นทางปัญญา เป็นอันดับสุดท้าย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1) ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 9 ประเด็น อันดับแรก คือ ผู้นำมีความรู้ ความสามารถสร้างความมั่นใจให้กับ สมาชิกได้ว่าจะสามารถ เอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้รองลงมา คือ ผู้นำเสริมสร้างความภาคภูมิใจ และความภาคภูมิใจให้กับสมาชิกผู้นำมีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และถ่ายทอดความคิดที่สำคัญไปสู่สมาชิก ตามลำดับ

นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลางโดยประเด็นผู้นำแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ เป็นอันดับสุดท้าย

2) ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.60 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 10 ประเด็น อันดับแรก คือ ผู้นำส่งเสริมให้สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ผู้นำเน้นให้ สมาชิกทุกคนเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามภารกิจร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งน่าภาคภูมิใจและ ผู้นำสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวกแก่สมาชิก ตามลำดับ นอกจากนี้ยังอยู่ในระดับปานกลางโดยประเด็นผู้นำแสดงความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทำงานได้บรรลุเป้าหมายเป็นอันดับสุดท้าย

3) ภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นทางปัญญาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.50 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ประเด็น อันดับแรก คือ ผู้นำพิสูจน์ให้สมาชิกเห็นว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคได้โดยความร่วมมือ ร่วมใจของ สมาชิกทุกคนรองลงมา คือ ผู้นำสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนความคิดใหม่ๆของสมาชิก ผู้นำมีความคิด สร้างสรรค์ในการหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังอยู่ในระดับปานกลางโดย ประเด็นผู้นำกระตุ้นให้สมาชิกตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานเป็นอันดับสุดท้าย

4) ภาวะผู้นำด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 11 ประเด็น อันดับแรก คือ ผู้นำมอบหมายงานอย่างทั่วถึงโดยคำนึงความแตกต่าง ความรู้ ความสามารถและ ความเหมาะสมเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ผู้นำแสดงการยอมรับและชื่นชมในความสามารถของสมาชิก เมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ และผู้นำให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของสมาชิกเป็น รายบุคคล ตามลำดับ ผู้นำมีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับสมาชิก ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม ส่วน ประเด็นผู้นำมีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับสมาชิก ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย

4. ผลการวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการ วางแผน เป็นอันดับสุดท้าย โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้ 1) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การค้นหาปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 เมื่อ พิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น อันดับแรก คือ คนในชุมชนช่วย ค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว รองลงมา คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการค้นหาปัญหาของชุมชน และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาสาเหตุของปัญหา ที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนตามลำดับ ส่วนประเด็น คนในชุมชนมีโอกาสในการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย 2) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 เมื่อพิจารณา เป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ประเด็น อันดับแรก คือ ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสาร และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ท่านเข้าร่วมประชุมในเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของท่าน ตามลำดับ นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นท่านร่วมวางแผนดำเนินงานด้านการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เป็นอันดับ สุดท้าย 3) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติกิจกรรมในการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ประเด็น อันดับแรก คือ ท่านได้ ร่วมลงทุนกับภาครัฐในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน รองลงมา คือ ท่านได้มีโอกาสเป็น

คณะกรรมการในการจัดงานหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และท่านได้ร่วมแรงในกิจกรรม การท่องเที่ยวของชุมชน ตามลำดับ นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นท่านมีส่วนในการช่วย จัดหางบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อช่วยสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็น อันดับสุดท้าย 4) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 เมื่อพิจารณา เป็นราย ประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 8 ประเด็น อันดับแรก คือ ท่านร่วมปรึกษาหารือ ปัญหา เรื่องการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน รองลงมา คือ ท่านร่วมเลือกกิจกรรม ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผน หรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ นอกจากนี้อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นท่านได้เข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อแก้ไขปัญหา และ ตัดสินใจในการ กำหนดทิศทางหรือนโยบายในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย 5) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วม การ ติดตามและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.49 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.34 เมื่อ พิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 10 ประเด็น อันดับแรก คือ หน่วยงานของรัฐ แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการ การท่องเที่ยว รองลงมา คือ ท่านร่วมประเมิน สิ่งที่ส่งผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน และท่านมีส่วนร่วม ในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของชุมชน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลเมืองหล่มสัก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัย มาอภิปรายผล ดังนี้

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านสังคม ด้าน วัฒนธรรมและการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับสุดท้าย โดยด้านเศรษฐกิจสอดคล้องกับ สุชาติพิทย์ เหมน้อย (2554) ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยของด้านเศรษฐกิจสูง ที่สุดอยู่ในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านโดยเรียงอันดับแรกจนถึงอันดับสุดท้ายปรากฏผลดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ชุมชนของได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเข้ามาประกอบ ธุรกิจมากขึ้น เนื่องจากคนในพื้นที่ไปทำงานที่อื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า หรือมีการให้เช่าพื้นที่แก่ คนภายนอกเข้ามาประกอบธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555– 2559 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้าบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยการพัฒนา เศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การเสริมสร้างโอกาสและ แรงจูงใจ เพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยอันดับแรก คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา คือ การสร้างแรงบันดาลใจ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนการกระตุ้นทางปัญญาเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าผู้นำมอบหมายงานอย่างทั่วถึงโดยคำนึงความแตกต่าง ความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมเป็นรายบุคคล ทั้งนี้เพราะผู้นำมี ความใกล้ชิดกับคนในชุมชน จึงรู้จัก มักคุ้นกันเป็นอย่างดีว่าแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถในการใด สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญตา เกื้อกุลรัตน์ (2554) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ คือ ผู้บริหารมอบหมายงานอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ความรู้ ความสามารถและความเหมาะสมเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับ งานวิจัยของกอบศักดิ์ มูลมัย (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก

ทุกรายข้อผู้บริหาร มอบหมายงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความสามารถของแต่ละบุคคล ส่วนประเด็น ผู้นำแสดงการยอมรับและชื่นชมในความสามารถของสมาชิกเมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ โดยจะมีการ บอกกล่าวชื่นชมสมาชิกในที่ประชุมประชาคม สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญตา เกื้อกุลรัตน์ (2554) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการ คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกราย ข้อ คือ ผู้บริหารแสดงการยอมรับและชื่นชมในความสามารถของผู้ร่วมงานเมื่อปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบศักดิ์ มูลมัย (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารแสดงการยอมรับและชื่นชมต่อครูเมื่อปฏิบัติงานได้สำเร็จ เช่นการกล่าวยกย่องชื่นชมในการปฏิบัติงาน

จากการวิจัยพบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ด้านการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ ดังนี้

(1)ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบ มีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ทั้งนี้ เพราะชาวชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสักสามารถขายสินค้า/ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555) การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษา

พบว่าด้านการรับและ แบ่งปันผลประโยชน์ประชาชน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมี ส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็น รายประเด็น พบว่า มีการช่วยค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากทาง อบต. มีการจัด ประชุมตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศาลาวัด ลานค้าชุมชน เวทีประชาคม เพื่อระดมความคิดเห็นของชาว ชุมชนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน สอดคล้องกับอภิญา กังสนารักษ์ (2544) อคิน รพีพัฒน์ (2547) และสุทธาทิพย์ เข็มน้อย (2554) ซึ่งได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมในการ ริเริ่มโครงการร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหภายในชุมชนนั้นเป็นขั้นตอนแรกที่ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ประเด็น พบว่า คนในชุมชนมีการร่วมปรึกษาหารือปัญหาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ เพราะ ชาวชุมชนรู้หน้าที่ของตนหากมีการเรียกประชุมก็จะให้ความร่วมมือ โดยการส่งตัวแทนของแต่ละครัวเรือนเข้าประชุม โดยการตัดสินใจใด ๆ จะใช้มติของเสียงส่วนใหญ่ สอดคล้องกับจักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2556) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ว่า มีดังนี้ข้อ 3 ประการคือ 1) ร่วมปรึกษาหารือปัญหา 2) ร่วมประชุมเพื่อแก้ปัญหาและตัดสินใจ และ 3) เสนอแนวทางแก้ไข หรือทางออกสำหรับปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีดังนี้

1. ควรกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่ของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เกิดความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน
2. หน่วยงานภาครัฐเช่น เทศบาล สนับสนุนงบประมาณให้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง
3. ประชาชนควรร่วมด้วยช่วยกันบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ไม่ควรพึ่งพิงภาครัฐเพียงอย่างเดียว
4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เมื่อการดำเนินงานแล้วเสร็จ
5. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เนื่องจากคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะไปประกอบอาชีพ นอกพื้นที่ที่สามารถสร้างรายได้ที่ดีกว่า
6. ประชาชนควรจัดตั้งศูนย์ข้อมูลและบริการ ป้ายเล่าเรื่อง ป้ายบอกทาง ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
7. เทศบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์เกิดการพัฒนาวงอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. แหล่งที่มา www.creativeculturethailand.com ค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2562
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). กรอบนโยบายของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2550-2554. แหล่งที่มา <http://thai.tourismthailand.org/about-tat-page/about-tat/policy-marketing-plan> สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2562
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา อำเภอ อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. ปรินญาบริหารธุรกิจ มหบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. กรุงเทพฯ.
- กอบศักดิ์ มูลมัย. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับ ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปรินญา มหบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ขวัญตา เกื้อกุลรัฐ. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอไพศาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษา บ้านทาป่าเปา ตำบลท่าปลาตุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ วารสารการวิจัยและพัฒนา มจร. 36(2), 215-236.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญปิเศษินสอแอร์แอนดี.

- ประเดิม แพทย์รังสี. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประเดิม แพทย์รังสี. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สุทธาทิพย์ เข็มน้อย. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา : ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- อศิน รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย*. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.